

OR. 1710.1.2020

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Zielonej Górze

LZG.410.004.01.2020

7. Sekretar

Pan Krzysztof Romankiewicz
Starosta Zielonogórski
Starostwo Powiatowe
ul. Podgórna 5
65-057 Zielona Góra

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/20/021 *Kształcenie w szkołach specjalnych*

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Starostwo Powiatowe w Zielonej Górze, ul. Podgórna 5, 65-057 Zielona Góra (dalej: <i>Powiat</i>).
Kierownik jednostki kontrolowanej	Krzysztof Romankiewicz, Starosta Zielonogórski od 20 listopada 2018 r. W okresie objętym kontrolą, poprzednio Starostą Zielonogórskim był Dariusz Wróblewski (od 1 grudnia 2014 r.).
Zakres przedmiotowy kontroli	Warunki kształcenia w szkołach specjalnych.
Okres objęty kontrolą	Lata 2017-2020 (do 27 maja 2020 r.) z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Zielonej Górze
Kontroler	Anna Nowakowska, doradca ekonomiczny, na podstawie upoważnienia nr LZG/22/2020 z 12 lutego 2020 r. (akta kontroli str. 1-3)

---

¹ Dz. U. z 2019 r. poz. 489 i 1571, ze zm., dalej: *ustawa o NIK*.

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Powiat zapewnił szkołom specjalnym odpowiednie warunki do kształcenia uczniów.

Szkoły te funkcjonują na terenie Powiatu na podstawie aktualnej uchwały w sprawie planu sieci szkół, a przepisy reorganizujące sieć szkół przyjęto w obowiązującym trybie i wymaganym terminie.

Finansowanie zadań kształcenia specjalnego, następowało w latach 2017-2019, z wykorzystaniem również środków własnych Powiatu. Tym samym, w każdym roku wydatki na ten cel przekraczały dochody Powiatu z tytułu subwencji oświatowej na kształcenie specjalne. Przekazane szkołom specjalnym w ww. latach środki finansowe umożliwiały pełną realizację zadań statutowych.

Szczegółowe badanie czterech dotacji o łącznej wartości 97,4 zł (32% ogółu wydatkowanych dotacji) wykazało, iż wykorzystano je zgodnie z przeznaczeniem i rozliczono w wymaganym terminie.

Nadzór nad szkołami specjalnymi, w zakresie finansowym, administracyjnym oraz pod kątem zapewnienia uczniom bezpiecznych i higienicznych warunków pobytu w szkole, sprawowano rzetelnie.

Na podkreślenie zasługuje również współpraca Powiatu z instytucjami zewnętrznymi, w tym mająca na celu zabezpieczenie losów absolwentów.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

Opis stanu faktycznego

1. W latach szkolnych 2017/2018, 2018/2019 i 2019/2020 Powiat prowadził następujące jednostki kształcenia specjalnego:

- Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Sulechowie³ (dalej SOSW) i Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii im. Ireny Sendlerowej w Przytoku⁴ (dalej MOS), zwane w dalszej części wystąpienia **szkołami specjalnymi**;
- Zespół Szkół Specjalnych im. Kawalerów Maltańskich w Zaborze przy Centrum Leczenia Dzieci i Młodzieży⁵ oraz Szkołę Podstawową Specjalną w Wojnowie przy Szpitalu Rehabilitacyjno-Lecznicznym dla Dzieci, zwane w dalszej części wystąpienia **szkołami przyszpitalnymi**;

(akta kontroli str. 4)

W okresie objętym kontrolą na terenie Powiatu nie funkcjonowały publiczne ani niepubliczne szkoły/placówki kształcenia specjalnego prowadzone przez osoby fizyczne bądź prawne inne niż Powiat, działające na podstawie zezwolenia wydawanego przez jst lub wpisu do ewidencji prowadzonej przez Powiat.

(dowód: akta kontroli str. 4)

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ W ramach którego funkcjonowały we wszystkich trzech latach szkolnych: przedszkole; szkoła podstawowa; branżowa szkoła I stopnia; szkoła przysposabiająca do pracy, w latach szkolnych 2017/2018 i 2018/2019 również gimnazjum.

⁴ Szkoła podstawowa.

⁵ W ramach którego funkcjonowały we wszystkich trzech latach szkolnych: szkoła podstawowa i liceum ogólnokształcące, a w latach szkolnych 2017/2018 i 2018/2019 również gimnazjum.

W roku szkolnym 2019/2020:

- w szkołach przyszpitalnych kształciło się łącznie 91 uczniów w 12 oddziałach;
- w szkołach specjalnych kształciło się łącznie 170 uczniów w 22 oddziałach (wszyscy posiadali orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego wydane przez publiczne poradnie psychologiczno-pedagogiczne, dalej: *orzeczenia*);
- do przedszkola specjalnego (dwa oddziały) uczęszczało siedmioro dzieci (wszystkie posiadały orzeczenia).

(dowód: akta kontroli str. 5, 7)

W latach 2017-2020⁶ Powiat nie posiadał pisemnych umów/porozumień na kształcenie uczniów z niepełnosprawnością zawartych z innymi podmiotami. Niemniej jednak współpracował w tym zakresie z Miastem Zielona Góra, działającym na prawach powiatu grodzkiego (dalej: *Miasto*), co opisano w dalszej części wystąpienia pokontrolnego.

(dowód: akta kontroli str. 6)

Według stanu na 30 września odpowiednio 2017, 2018 i 2019 r.:

- w szkołach specjalnych zatrudnionych było odpowiednio: 78, 79 i 80 nauczycieli na odpowiednio: 67,6; 70,3 i 73,3 etatach, co stanowiło odpowiednio: 63,6%; 32,6% i 32,6% w ogólnej liczbie etatów nauczycieli w jednostkach oświatowych prowadzonych przez Powiat;
- w szkołach specjalnych oraz szkołach przyszpitalnych zatrudnionych było odpowiednio: 123, 125 i 123 nauczycieli na odpowiednio: 106,3; 109,2 i 107,1 etatach, co stanowiło odpowiednio: 46,7%; 50,7% i 47,7% w ogólnej liczbie etatów nauczycieli w jednostkach oświatowych prowadzonych przez Powiat.

(dowód: akta kontroli str. 6)

Pomoc nauczyciela zatrudniano w każdym kontrolowanym roku szkolnym w jednej z dwóch prowadzonych przez Powiat specjalnych szkół podstawowych (funkcjonującej w SOSW). Przyznany wymiar etatów był zgodny z projektami arkuszy organizacyjnych składanych przez dyrektora szkoły⁷.

W drugiej szkole specjalnej (w MOS) kształcono wyłącznie uczniów z orzeczeniami o zagrożeniu niedostosowaniem społecznym.

(dowód: akta kontroli str. 6)

Liczba uczniów z orzeczeniami, według stanu na 30 września 2017, 2018 i 2019 r., wynosiła: w szkołach ogólnodostępnych, odpowiednio: 6, 9 i 15, a w szkołach specjalnych: 172, 199 i 177⁸.

(dowód: akta kontroli str. 7)

Przyczynami wydania orzeczeń, w latach szkolnych 2017/2018-2019/2020, dla uczniów szkół specjalnych i wychowanków przedszkola prowadzonych przez Powiat były:

- zagrożenie niedostosowaniem społecznym (liczba uczniów z tego typu orzeczeniami wyniosła odpowiednio: 70, 84 i 70);

⁶ Stan na 21 lutego 2020 r.

⁷ Osiem w roku 2017/2019 i po dziewięć w latach 2018/2019 i 2019/2020.

⁸ W tym odpowiednio: 13, 12 i 7 wychowanków przedszkola.

- niepełnosprawność intelektualna w stopniu: umiarkowanym lub znacznym (43, 41 i 35); lekkim (27, 36 i 38);
- niepełnosprawność sprzężona (29, 34 i 31);
- autyzm, w tym z zespołem Aspergera (3, 4 i 3).

(dowód: akta kontroli str. 7)

Indywidualne nauczanie realizowało w latach szkolnych 2017/2018 i 2018/2019 troje uczniów, a w roku 2019/2020 jeden.

Wydłużony okres nauki w ramach etapu edukacyjnego dotyczył ośmiu uczniów w roku szkolnym 2017/2018 i 14 w roku 2018/2019.

W latach szkolnych 2017/2018-2019/2020 odpowiednio: 9, 10 i 9 dzieci z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu głębokim brało udział w zajęciach rewalidacyjno-wychowawczych, realizując tym samym obowiązek szkolny.

(dowód: akta kontroli str. 7)

2. Według stanu na 30 września odpowiednio 2017 r., 2018 r. i 2019 r. rodzice/opiekunowie łącznie 140 uczniów posiadających orzeczenie złożyło wnioski o kształcenie specjalne, z czego w 18 przypadkach zawnioskowano o umieszczenie ucznia w szkole działającej na terenie Miasta. I tak:

- w szkołach specjalnych prowadzonych przez Powiat zapewniono miejsce 115 uczniom;
- w szkołach specjalnych prowadzonych przez Miasto, tj. zgodnie z wnioskiem rodziców/opiekunów - 18;
- siedmioro uczniów skierowano do szkół lub ośrodków innych niż prowadzone przez Powiat z uwagi na nieprowadzenie szkoły specjalnej lub ośrodka odpowiednich ze względu na rodzaj niepełnosprawności.

Naczelnik Wydziału Edukacji i Sportu w Urzędzie, odnośnie współpracy z Miastem Zielona Góra w zakresie kształcenia specjalnego wyjaśniła: *Zdarza się, że rodzice/opiekunowie dzieci mających orzeczenie publicznej poradni psychologiczno-pedagogicznej o potrzebie kształcenia specjalnego, zamieszkujących na terenie powiatu zielonogórskiego, zwracają się do Starosty o skierowanie dziecka do szkoły specjalnej, działającej na terenie Miasta Zielona Góra (powiatu grodzkiego). Według mojej wiedzy, przyczynami takich wniosków są względy organizacyjne (np. lokalizacja szkoły w Zielonej Górze jest bliższa miejscu zamieszkania czy też zatrudnienie rodzica w Zielonej Górze, co ułatwia organizację dowozu). Złożenie takiego wniosku rodzic poprzedza uzgodnieniem z dyrektorem szkoły w zakresie możliwości podjęcia kształcenia w danym typie szkoły i na danym etapie edukacyjnym. Starosta Zielonogórski, uwzględniając te prośby rodziców oraz w celu jak najlepszego zabezpieczenia interesów dziecka, zwraca się do Prezydenta Miasta Zielona Góra o skierowanie dziecka do szkoły specjalnej w Zielonej Górze. (...) Wieloletnia współpraca z Miastem Zielona Góra w tym zakresie przebiega bardzo dobrze, zatem nie widzę potrzeby jej formalizowania.*

(dowód: akta kontroli str. 8-12)

3. Szkoły specjalne funkcjonują na terenie Powiatu na podstawie aktualnej uchwały⁹ w sprawie ustalenia planu sieci szkół.

Uchwałę reorganizującą sieć szkół podjęto w trybie i terminie¹⁰ określonym w art. 213-215 i art. 217 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo oświatowe¹¹.

(dowód: akta kontroli str. 13-27)

4. Rada Powiatu Zielonogórskiego przyjęła w dniu 30 października 2014 r. Uchwałę w sprawie przyjęcia *Strategii rozwoju Powiatu Zielonogórskiego na lata 2014-2022*. Wśród celów strategicznych wskazano m.in. rozwój edukacji na terenie Powiatu.

W ramach tego celu przyjęto do realizacji trzy cele operacyjne, z czego dwa (*Nowoczesna struktura edukacyjna* i *Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży*) dotyczą również jednostek kształcenia specjalnego.

W przypadku każdego celu wskazano podmioty uczestniczące w realizacji (m.in. konkretne komórki organizacyjne Urzędu) oraz zaplanowano źródła finansowania (m.in. środki własne Powiatu i źródła zewnętrzne).

(dowód: akta kontroli str. 106-109, 260-281)

Wśród zadań w ramach celu *Nowoczesna struktura edukacyjna* ujęto modernizację, przebudowę i rozbudowę jednostek oświatowych (w tym bazy sportowej i rekreacyjnej); poprawę wyposażenia szkół i innych placówek w pomoce dydaktyczne i naukowe oraz pozyskiwanie środków zewnętrznych na rozwój bazy lokalowej szkół i innych placówek oświatowych.

W odniesieniu do szkół specjalnych potrzeby w zakresie poprawy bazy lokalowej i wyposażenia analizowano corocznie, a zrealizowane działania w tym zakresie opisano w pkt. 10 wystąpienia pokontrolnego.

(dowód: akta kontroli str. 108-109, 260-281)

Wśród zadań w ramach celu *Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży* ujęto m.in.:

a) systematyczne wdrażanie powiatowego programu wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży;

Wyrównywanie szans w zakresie edukacji osób niepełnosprawnych stanowił jeden z celów szczegółowych *Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Zielonogórskim w latach 2014-2020*, przyjętym Uchwałą Rady Powiatu z dnia 27 marca 2014 r. Wśród zaplanowanych działań wskazano m.in. wyposażenie szkół i przedszkoli w pomoce i specjalistyczne programy dla niepełnosprawnych. Wyposażenie szkół w kontrolowanym okresie w pomoce dydaktyczne opisano w pkt. 10 wystąpienia pokontrolnego.

(dowód: akta kontroli str. 108-127, 260-281)

⁹ Uchwała Nr X.73.2019 Rady Powiatu Zielonogórskiego z dnia 13 sierpnia 2019 r. w sprawie ustalenia planu sieci publicznych szkół ponadpodstawowych oraz szkół specjalnych mających siedzibę na obszarze powiatu zielonogórskiego, od dnia 1 września 2019 r.

¹⁰ Uchwała Nr XXXIII.195.2017 Rady Powiatu Zielonogórskiego z dnia 30 marca 2017 r. w sprawie dostosowania sieci szkół ponadgimnazjalnych i specjalnych do nowego ustroju szkolnego wprowadzonego ustawą – Prawo oświatowe oraz ustalenia sieci szkół ponadpodstawowych i specjalnych, na okres od dnia 1 września 2017 r. do dnia 31 sierpnia 2019 r. Uchwałę podjęto po pozytywnym zaopiniowaniu przez Lubuskiego Kuratora Oświaty uchwały w sprawie projektu dostosowania sieci szkół ponadgimnazjalnych i specjalnych do nowego ustroju szkolnego, wprowadzonego ustawą - Prawo oświatowe.

¹¹ Dz. U. z 2017 r. poz. 60, ze zm.

- b) doskonalenie oferty edukacyjnej dla uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych; opracowanie/doskonalenie oferty zajęć pozalekcyjnych;

W roku szkolnym 2017/2018 w SOSW nie były realizowane dodatkowe zajęcia rozwijające zainteresowania. Zajęcia te wprowadzono w roku szkolnym 2018/2019 (informatyczne i sportowe), a w roku kolejnym poszerzono ich ofertę o zajęcia muzyczne, czytelnicze, plastyczne i manualne.

W ocenie dyrektor SOSW w roku szkolnym 2017/2018 nie było możliwości zorganizowania w szkole zajęć pozalekcyjnych. Uczniów SOSW, z uwagi na niepełnosprawność, charakteryzuje duża męczliwość. Stąd zajęcia pozalekcyjne organizowane są głównie dla dzieci z niepełnosprawnością w stopniu lekkim. W roku 2017 tylko 27 uczniów wszystkich szkół w SOSW to byli uczniowie z niepełnosprawnością w stopniu lekkim, ponadto duża grupa z nich to uczniowie spoza Sulechowa - albo dojeżdżający do szkoły, albo objęci opieką internacką. Zajęcia pozalekcyjne musiałyby zostać zorganizowane w godzinach popołudniowych, a pobyt uczniów w szkole dla dzieci spoza Sulechowa jest ściśle reglamentowany. Wyznaczają go godziny dojazdu do i ze szkoły lub czas pracy internatu. Niemniej jednak, w przypadku roku szkolnego 2017/2018, zgodnie z wyjaśnieniami złożonymi przez Dyrektora Ośrodka, zajęcia rozwijające zainteresowania i uzdolnienia uczniów organizowano w grupach internackich dla dzieci przebywających w internacie w wymiarze czterech godzin tygodniowo oraz w ramach zajęć rewalidacyjnych realizowanych w tym roku szkolnym w ilości znacznie powyżej liczby minimalnej tych zajęć, określonej przepisami prawa - w przypadku pozostałych uczniów. Były to w szczególności zajęcia hipoterapii realizowane w wymiarze trzech godzin tygodniowo.

(dowód: akta kontroli str. 108-127, 260-281, 499)

Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii im. Ireny Sendlerowej w Przytoku (dalej: MOS) oferował zajęcia pozalekcyjne o tematyce plastycznej, teatralnej, kulinarnej i sportowej. Funkcjonowało również koło wędkarskie, klub *Młodego Wynalazcy* oraz koło *Podaj Łapę*.

(dowód: akta kontroli str. 108-127, 260-281)

- c) dostosowanie baz lokalowych jednostek oświatowych do potrzeb dzieci i młodzieży niepełnosprawnej;

Prace związane z dostosowaniem baz lokalowych do potrzeb osób niepełnosprawnych opisano w pkt. 10 wystąpienia pokontrolnego.

(dowód: akta kontroli str. 108-127, 260-281)

Potrzeba zajęć świetlicowych wystąpiła w SOSW (w MOS wszyscy uczniowie są jednocześnie wychowankami internatu w ramach którego funkcjonuje świetlica).

Tygodniowy wymiar zajęć świetlicowych w SOSW w każdym roku szkolnym objętym kontrolą był zgodny z potrzebami zgłoszonymi przez dyrektora (odpowiednio: 25, 27 i 27 godzin).

(dowód: akta kontroli str. 106-107, 153-164)

Powiat diagnozował potrzeby nauczycieli szkół specjalnych w zakresie doskonalenia zawodowego. Szkoły przedstawiały corocznie wnioski o dofinansowanie doskonalenia zawodowego nauczycieli w następnym roku budżetowym.

Środki finansowe w latach 2017-2019 na doskonalenie zawodowe nauczycieli szkół prowadzonych przez Powiat przewidziano¹² w wysokościach zgodnych z art. 70a ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela¹³ (dalej *Karta Nauczyciela*), tj. w wysokości 1% planowanych rocznych środków przeznaczonych na wynagrodzenia osobowe nauczycieli w roku 2017 i 2018 i w wysokości 0,8% w roku 2019.

(dowód: akta kontroli str. 405-455)

Informacje o stanie realizacji zadań oświatowych Powiatu w roku szkolnym 2017/2018 i w roku szkolnym 2018/2019 zostały przedstawione Radzie Powiatu w terminie określonym w art. 11 ust. 7 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe¹⁴ (dalej *Prawo oświatowe*).

W informacjach tych nie wskazywano na problemy organizacyjne czy lokalowe szkół specjalnych.

Egzamin potwierdzający kwalifikacje w zawodzie odbył się w SOSW w roku szkolnym 2018/2019. Przystąpiła do niego jedna uczennica uzyskując wynik z części pisemnej 75%, a z części praktycznej 74%.

(dowód: akta kontroli str. 128-150)

5. Powiat zapewnił dyrektorom szkół specjalnych udział w planowaniu wydatków. Informacje niezbędne do opracowania projektów planów finansowych przekazano dyrektorom w terminie określonym w art. 248 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych¹⁵ (dalej: *ustawa o finansach publicznych*).

(dowód: akta kontroli str. 498)

Kwoty wynikające z planów finansowych po zmianach za lata 2017 i 2018 przewyższały kwoty ujęte w projektach planów finansowych:

- w przypadku MOS – odpowiednio o 373,8 tys. zł i o 71,4 tys. zł;
- w przypadku SOSW – odpowiednio o 214,5 tys. zł i o 221,8 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 165)

W 2019 r. nie zabezpieczono natomiast wszystkich potrzeb remontowych zgłoszonych przez dyrektorów ww. szkół.

W SOSW nie zrealizowano zadań dotyczących malowania korytarzy i sal w budynku przy ul. Łącznej (oszacowanych na 50 tys. zł); zagospodarowania terenu z przeznaczeniem na miejsca parkingowe i plac manewrowy (223,3 tys. zł); malowania korytarzy i klatek schodowych w budynku przy ul. Kruszyna 1 (149,9 tys. zł), a środki na remont węzłów sanitarnych wraz z ich przystosowaniem do potrzeb osób niepełnosprawnych oraz na prace remontowo-konserwatorskie związane z usuwaniem awarii budynku oraz sprzętu były odpowiednio niższe o 60 tys. zł i 3,8 tys. zł niż potrzeby zgłoszone przez dyrektora.

Prace związane z remontem pomieszczeń w budynku przy ul. Łącznej 1 (60 tys. zł); remont węzłów sanitarnych wraz z ich dostosowaniem do potrzeb osób

¹² Uchwały Zarządu Powiatu: nr 314/2017 z 5 kwietnia 2017 r.; nr 467/2018 z 10 kwietnia 2018 r. i nr 41/2019 z 20 marca 2019 r. Podział środków nastąpił po zasięgnięciu opinii związków zawodowych, stosownie do art. 70a ust. 3 Karty Nauczyciela. Opinie każdorazowo były pozytywne.

¹³ Dz. U. z 2019 r. poz. 2215.

¹⁴ Dz. U. z 2019 r. poz. 1148, ze zm.

¹⁵ Dz. U. z 2019 r. poz. 869, ze zm.

niepełnosprawnych (78,2 tys. zł) oraz prace remontowo-konserwatorskie (10 tys. zł) zaplanowano na 2020 r.

Z oświadczenia Dyrektor SOSW wynika, że powyższe nie miało negatywnego wpływu na realizację zadań statutowych.

(dowód: akta kontroli str. 165-171, 495)

W MOS nie wykonano prac dotyczących remontu pomieszczeń, wymiany paneli i drzwi (10,2 tys. zł); wymiany białej armatury w toaletach (6,3 tys. zł); osuszania archiwum (5 tys. zł), a środki na remont stolarki zewnętrznej oraz na prace remontowo-konserwatorskie związane z usuwaniem awarii budynku oraz sprzętu były odpowiednio niższe o 248,3 tys. zł i 2,1 tys. zł niż potrzeby zgłoszone przez dyrektora.

W 2019 r. wykonano natomiast prace związane z dostosowaniem pomieszczeń do nowych wymogów o wartości 50 tys. zł nie ujęte w projekcie planu finansowego (szczegółowy opis w pkt. 10 wystąpienia pokontrolnego), a prace związane z kolejnymi etapami wymiany stolarki zewnętrznej zaplanowano na lata następne.

Z oświadczenia dyrektor MOS wynika, że niezabezpieczenie przez Powiat środków finansowych na remonty we wnioskowanej wysokości nie miało negatywnego wpływu na realizację zadań statutowych.

(dowód: akta kontroli str. 165-171, 307, 497)

Przyczyną niezabezpieczenia wszystkich potrzeb remontowych zgłoszonych przez dyrektorów szkół specjalnych, wskazaną przez Skarbnika Powiatu, był przede wszystkim fakt, iż w roku szkolnym 2019/2020 do szkół ponadpodstawowych trafiły dwa roczniki młodzieży (absolwenci szkół podstawowych oraz gimnazjów), co się przełożyło na zwiększone wydatki.

Otrzymana przez Powiat subwencja oświatowa na rok 2019 (21.269,3 tys. zł) została przeznaczona wyłącznie na realizację zadań oświatowych, a mimo to nie pokryła niezbędnych wydatków w tym zakresie. Środki własne Powiatu przeznaczone na realizację tych zadań wyniosły 3.973,9 tys. zł, pokrywając w ten sposób 15,6% wydatków.

Za priorytetowe zadania remontowe, w prowadzonych przez Powiat jednostkach oświatowych, Zarząd Powiatu uznał zadania stanowiące realizację postanowień decyzji organów sanitarnych i dotyczących zapewnienia bezpieczeństwa przeciwpożarowego w Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Sulechowie. Wartość tych zadań wyniosła 545,4 tys. zł. Niemniej jednak wartość zadań remontowych wykonanych w 2019 r. w SOSW i MOS stanowiły 42,4% wartości ogółem wszystkich zadań remontowych realizowanych w jednostkach oświatowych prowadzonych przez Powiat.

(dowód: akta kontroli str. 166-171)

6. Kwoty otrzymane przez Powiat z tytułu części oświatowej subwencji ogólnej wyniosły:

- w 2017 r. – 20.097,1 tys. zł, z tym 58,2 tys. zł środki pochodzące z rezerw¹⁶;
- w 2018 r. – 18.559,7 tys. zł, w tym 12,2 tys. zł z rezerw¹⁷;

¹⁶ Na dofinansowanie kosztów związanych z wypłatą odpraw dla nauczycieli zwalnianym w trybie art. 20 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2019 r. poz. 2215) albo art. 225 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. przepisy wprowadzające ustawę – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 60, ze zm.), w tym także przechodzących na emeryturę na podstawie art. 88 ustawy – Karta Nauczyciela.

- w 2019 r. – 21.269,3 tys. zł, w tym 18,6 tys. zł z rezerw¹⁸.

Wykorzystanie środków pochodzących z rezerw na kształcenie specjalne opisano w dalszej części wystąpienia.

(dowód: akta kontroli str. 472-489)

W części oświatowej subwencji ogólnej, na realizację w latach 2017-2019 zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci i młodzieży, według kalkulacji przekazanej przez Ministerstwo Edukacji Narodowej (MEN), wyodrębniono kwoty w wysokości odpowiednio: 8.442,6 tys. zł; 10.999,4 tys. zł i 12.564,9 tys. zł.

Na realizację ww. zadań Powiat przeznaczył środki w wysokości określonej w art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 27 października 2017 r. o finansowaniu zadań oświatowych¹⁹ (dalej *ustawa o finansowaniu zadań oświatowych*), tj. w wysokości nie mniejszej niż kwota przewidziana na te zadania w części oświatowej subwencji ogólnej.

Wydatki Powiatu na realizację ww. zadań wyniosły:

- w 2017 r. – 8.862,4 tys. zł (w tym 266,4 tys. zł środki własne Powiatu);
- w 2018 r. – 11.215,4 tys. zł (w tym 281,5 tys. zł środki własne);
- w 2019 r. – 13.162,4 tys. zł (w tym 427,1 tys. zł środki własne).

(dowód: akta kontroli str. 195, 201, 208, 214, 492-495)

Dochody Powiaty z tytułu subwencji na zadania z zakresu kształcenia specjalnego²⁰ wyniosły:

- w 2017 r. – 8.470,5 tys. zł, z czego 4.449,2 tys. zł na zadania szkolne, a 4.021,3 tys. zł na zadania pozaszkolne;
- w 2018 r. – 8.368,1 tys. zł, z czego 4.490 tys. zł na zadania szkolne, a 3.877,6 zł na zadania pozaszkolne;
- w 2019 r. – 9.962 tys. zł, z czego 5.482,9 tys. zł na zadania szkolne, a 4.479,1 tys. zł na zadania pozaszkolne.

(dowód: akta kontroli str. 178-183)

Środki z rezerw subwencji oświatowej przeznaczono na kształcenie specjalne w:

- 2018 r. – 4,3 tys. zł na dofinansowanie wyposażenia szkoły podstawowej (w MOS) w pomoce dydaktyczne niezbędne do realizacji podstawy programowej z przedmiotów przyrodniczych;
- 2019 r. – 1,8 tys. zł na dofinansowanie świadczeń na start dla nauczycieli stażystów.

(dowód: akta kontroli str. 78, 289-290)

¹⁷ Na dofinansowanie kosztów związanych z wypłatą odpraw dla nauczycieli (7,8 tys. zł) oraz na dofinansowanie wyposażenia szkół podstawowych w pomoce dydaktyczne niezbędne do realizacji podstawy programowej z przedmiotów przyrodniczych (4,3 tys. zł).

¹⁸ Na dofinansowanie świadczeń na start dla nauczycieli stażystów (3,6 tys. zł); na dofinansowanie wyposażenia publicznych szkół w sprzęt szkolny i pomoce dydaktyczne do nauczania zawodów, których dotychczas nie prowadzono w tych szkołach kształcenia i przeprowadzania egzaminów praktycznych potwierdzającego kwalifikacje w tych zawodach (15 tys. zł).

¹⁹ Dz. U. z 2020 r. poz. 17

²⁰ Bez szkół przyszpitalnych.

W latach 2017-2019 Powiat otrzymał łącznie 338,9 tys. zł środków pochodzących z dotacji celowych z budżetu państwa na finansowanie zadań związanych z prowadzeniem szkół specjalnych. Dotacje wykorzystano w wysokości 304,9 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 190-191)

W 2017 r. Powiat otrzymał łącznie 72,5 tys. zł dotacji celowych, z czego:

- 40,8 tys. zł otrzymano na zakup wyposażenia: podręczników, mat edukacyjnych i ćwiczeniowych dla uczniów klas III, V szkół podstawowych i II gimnazjum (wykorzystano 40,4 tys. zł);
- 26,5 tys. zł - na realizację bieżących zadań własnych powiatu: zakup wyposażenia ośrodka koordynacyjno-rehabilitacyjno-opiekuńczego i realizację zajęć wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka w SOSW (wykorzystano 16,8 tys. zł);
- 5,1 tys. zł - na wyposażenie szkolnego gabinetu profilaktyki zdrowotnej (wykorzystano w całości).

(dowód: akta kontroli str. 190-191)

W 2018 r. Powiat otrzymał łącznie 117,4 tys. zł dotacji celowych, z czego:

- 78 tys. zł na realizację bieżących zadań własnych powiatu: zajęcia wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka w SOSW (wykorzystano 64 tys. zł);
- 34,2 tys. zł na zakup wyposażenia: podręczników, mat edukacyjnych i ćwiczeniowych dla uczniów szkół podstawowych i III klasy gimnazjum (wykorzystano 33,8 tys. zł);
- 2,7 tys. zł na dofinansowanie zadań w zakresie wychowania przedszkolnego za 2018 r. (wykorzystano w całości);
- 2,5 tys. zł na realizację bieżących zadań własnych powiatu: zakup książek do biblioteki MOS (dotację wykorzystano w całości).

(dowód: akta kontroli str. 190-191)

W 2019 r. otrzymana kwota dotacji celowych z budżetu państwa na ww. cel wyniosła 149,0 tys. zł, z czego:

- 93,6 tys. zł na zajęcia wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka w SOSW (wykorzystano 85,6 tys. zł);
- 26,2 tys. zł na zakup wyposażenia: podręczników, mat edukacyjnych i ćwiczeniowych dla uczniów szkół podstawowych (wykorzystano 24,7 tys. zł);
- 14 tys. zł na wsparcie działań w ramach rządowego programu „Aktywna tablica” (wykorzystano w całości);
- 11 tys. zł na wsparcie działań w ramach realizacji modułu rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” (wykorzystano w całości);
- 4,2 tys. zł na dofinansowanie zadań w zakresie wychowania przedszkolnego za 2019 r. (wykorzystano w całości).

(dowód: akta kontroli str. 190-191)

Szczegółowa analiza czterech wybranych dotacji o łącznej wartości wydatków 97,4 zł (32% wydatkowanych dotacji) na:

- realizację w 2019 r. programu „Posiłek w szkole i w domu” (wydatki 11 tys. zł);

- zakup wyposażenia ośrodka koordynacyjno-rehabilitacyjno-opiekuńczego i realizację zajęć wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka w SOSW w 2017 r. (16,8 tys. zł);
- realizację w 2018 i 2019 r. zadań z zakresu wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka w SOSW (wydatki odpowiednio: 64 tys. zł i 85,6 tys. zł);

wykazała, że środki z dotacji zostały wykorzystane zgodnie z przeznaczeniem, a niewykorzystane kwoty zwrócono na rachunek Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego zgodnie z art. 168 ust. 1 ustawy o finansach publicznych.

(dowód: akta kontroli str. 215-259)

Powiat ani szkoły specjalne prowadzone przez Powiat nie uzyskiwali środków z Unii Europejskiej na zdania związane z prowadzeniem szkół specjalnych.

(dowód: akta kontroli str. 289-290)

7. MOS otrzymał w 2017 r. środki finansowe w wysokości wyższej niż wynikało to z „udziału”²¹ tej szkoły w kwocie subwencji oświatowej na kształcenie specjalne. Otrzymane środki wyniosły 3.851,1 tys. zł, a „należna” subwencja 3.526,9 tys. zł.

Natomiast w latach: 2018 i 2019 otrzymane środki były niższe od „należnych”²² subwencji odpowiednio o 144,6 tys. zł²³ i o 201,1 tys. zł²⁴.

Starosta wyjaśnił, iż Zarząd Powiatu, określając na każdy rok plany finansowe jednostkom oświatowym bierze pod uwagę przede wszystkim projekty planów finansowych, opracowywane przez dyrektorów tych jednostek, w ścisłym powiązaniu z zatwierdzonym arkuszem organizacyjnym jednostki, wykonaniem kosztów eksploatacyjnych za rok poprzedni oraz stanem bazy oświatowej i koniecznością wykonania służb SANEPID i PPOŻ, poprzez przyjęcie do realizacji najpilniejszych zadań remontowych.

(dowód: akta kontroli str. 491-494, 491-493)

SOSW w każdym roku (2017-2019) otrzymał środki finansowe w kwotach wyższych niż wynikało to z „udziału” tej szkoły w kwocie subwencji oświatowej na kształcenie specjalne. Otrzymane środki wyniosły odpowiednio: 4.908 tys. zł; 4.775,1 tys. zł i 5.532,8 tys. zł, a „należna” subwencja, odpowiednio: 4.869,3 tys. zł, 4.746,9 tys. zł i 5.353,9 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 491-494)

Otrzymane środki finansowe umożliwiły, według informacji udzielonych przez dyrektorki MOS i SOSW, pełną realizację zadań określonych w art. 8 ust. 2 pkt. 2 ustawy o finansowaniu oświaty.

(dowód: akta kontroli str. 495-496)

8. Wydatki na zadania związane z kształceniem specjalnym²⁵ wyniosły:

²¹ Tj. z uwzględnieniem danych o których mowa w rozporządzeniach Ministra Edukacji Narodowej: z dnia 22 grudnia 2016 r. w sprawie podziału części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego w roku 2017 r. (Dz. U. poz. 2298).

²² Tj. z uwzględnieniem danych o których mowa w rozporządzeniach Ministra Edukacji Narodowej: z dnia 15 grudnia 2017 r. (...) w roku 2018 (Dz. U. poz. 2395) oraz z dnia 18 grudnia 2018 r. (...) w roku 2019 (Dz. U. poz. 2466, ze zm.).

²³ W 2018 r. przekazane środki finansowe wyniosły 3.422,3 tys. zł, a „należna” subwencja 3.566,9 tys. zł.

²⁴ W 2019 r. przekazane środki wyniosły 4.222,2 tys. zł, a „należna” subwencja 4.423,3 tys. zł.

²⁵ Bez szkół przyszpitalnych.

- w 2017 r. - 7.688,7 tys. zł, w tym m.in.: 2.211,9 tys. zł - szkoły podstawowe specjalne; 583,7 tys. zł - gimnazja specjalne i klasy dotychczasowego gimnazjum specjalnego prowadzone w szkołach innego typu; 394,8 tys. zł – szkoły zawodowe specjalne;
- w 2018 r. - 8.328,1 tys. zł, w tym m.in.: 2.602,7 tys. zł - szkoły podstawowe specjalne; 472,3 tys. zł - gimnazja specjalne i klasy dotychczasowego gimnazjum specjalnego prowadzone w szkołach innego typu; 429,6 tys. zł – szkoły zawodowe specjalne;
- w 2019 r. - 9.592,2 tys. zł, w tym m.in.: 3.058,4 tys. zł - szkoły podstawowe specjalne; 270,4 tys. zł - gimnazja specjalne i klasy dotychczasowego gimnazjum specjalnego prowadzone w szkołach innego typu; 597,3 tys. zł – szkoły zawodowe specjalne.

W każdym roku największy udział stanowiły wydatki w rozdziale 85421 *Młodzieżowe ośrodki socjoterapii*²⁶.

(dowód: akta kontroli str. 282-284)

9. Średni koszt²⁷ kształcenia ucznia w latach 2017, 2018 i 2019, wyniósł:

- w Powiecie, odpowiednio: 42.163 zł; 43.664 zł i 47.120 zł;
- w SOSW, odpowiednio: 39.736 zł; 42.310 zł i 45.936 zł;
- w MOS, odpowiednio: 45.546 zł; 45.532 zł i 48.786 zł.

(dowód: akta kontroli str. 56-76)

Naczelnik Wydziału Edukacji i Sportu w Urzędzie i Skarbnik Powiatu wskazały na podejmowane przez Powiat działania oraz inne czynniki służące optymalizacji kosztów kształcenia. I tak:

- liczba uczniów i wychowanków w SOSW i MOS jest duża, co pozwala utworzyć oddziały/grupy liczące maksymalną liczbę uczniów określonych w przepisach;
- struktura wynagrodzeń nauczycieli zatrudnionych w szkołach specjalnych jest korzystniejsza dla budżetu Powiatu niż dla innych jednostek samorządu terytorialnego (dalej: *jsł*)²⁸. Wynika to z ustalenia dodatków za trudne warunki dla nauczycieli na poziomie 10-18%, podczas gdy w innych *jsł* dodatki te kształtują się na poziomie 20-50%;
- dokonano optymalizacji kosztów eksploatacyjnych obiektów oświatowych, poprzez: wymianę kotłowni opalanych węglem czy też olejem opałowym na kotłownie gazowe; zakup energii elektrycznej u jednego dostawcy dla wszystkich jednostek budżetowych; ubezpieczenia mienia Powiatu u jednego ubezpieczyciela co znacznie obniżyło koszty bieżące.

(dowód: akta kontroli str. 166-171)

10. Wydatki Powiatu na bazę szkół specjalnych, poniesione w latach 2017-2019, wyniosły łącznie 676,1 tys. zł²⁹, z czego:

²⁶ Odpowiednio: 2.355,1 tys. zł, tj. 30,6% ogółu; 2.552,5 tys. zł, tj. 30,6% i 2.908,4 tys. zł, tj. 30,3%.

²⁷ Ustalony na podstawie wydatków ujętych w rocznych sprawozdaniach Rb-28S tych szkół (z wyłączeniem wydatków: majątkowych, na doksztalcanie i doskonalenie zawodowe nauczycieli oraz wczesne wspomaganie rozwoju) podzielonych przez średnioroczną liczbę uczniów tej szkoły w danym roku budżetowym.

²⁸ Według informacji pozyskiwanych od innych *jsł* w trakcie bieżących kontaktów.

²⁹ 2017 r.: 75.142 zł; 2018 r.: 175.684 zł; 2019 r.: 425.239 zł.

- 25 tys. zł stanowiło wydatek inwestycyjny poniesiony w 2018 r. na wybudowanie wiatrołapu w budynku SOSW;
- 436,8 tys. zł wydatkowano na zakup usług remontowych w SOSW. Wykonano m.in. remont: węzłów sanitarnych wraz z ich przystosowaniem do potrzeb osób niepełnosprawnych (281 tys. zł – opisano szczegółowo dalej); dachu (50 tys. zł) i innych pomieszczeń (34 tys. zł);
- 214,3 tys. zł wydatkowano na zakup usług remontowych w MOS. Wykonano m.in. remont pomieszczeń internatu celem dostosowania ich do nowych wymogów³⁰ (50 tys. zł) oraz remont innych pomieszczeń (44,9 tys. zł).

(dowód: akta kontroli str. 28-31, 130, 134-135, 142, 146, 306)

Źródłami finansowania wydatków na bazę szkolnictwa specjalnego był budżet Powiatu (576,1 tys. zł) oraz dofinansowanie otrzymane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, dalej: PFRON (100 tys. zł).

(dowód: akta kontroli str. 28-31)

Celem likwidacji barier architektonicznych realizowano zadanie pn. *Remont węzłów sanitarnych w SOSW ul. Kruszyna 1 wraz z ich przystosowaniem do potrzeb osób niepełnosprawnych.*

Trzy łazienki i sześć toalet dostosowano do potrzeb osób niepełnosprawnych - poszerzono otwory drzwiowe, zamontowano nowe kabiny prysznicowe, toalety i umywalki, podłogi wyłożono okładziną antypoślizgową, zainstalowano sygnalizację przyzywową.

Zadanie zostało zakończone w styczniu 2020 r., a na jego realizację wydatkowano 359,1 tys. zł, z czego 281 tys. zł w 2019 r. (w tym 100 tys. zł z ww. dofinansowania z PFRON), a pozostałą kwotę w 2020 r.

(dowód: akta kontroli str. 28-31, 490)

Na 2020 r., celem poprawy bazy szkolnictwa specjalnego, zaplanowano m.in. remont i wymianę stolarki zewnętrznej w SOSW (185 tys. zł) oraz inne prace w SOSW i MOS (203 tys. zł).

(dowód: akta kontroli str. 28-31)

Wprowadzona od 1 września 2017 r. reforma systemu oświaty nie wpłynęła na warunki lokalowe w SOSW, w którym działała m.in. szkoła podstawowa i gimnazjum. Łączna liczba oddziałów (9) szkoły podstawowej i gimnazjum, jak również liczba pomieszczeń do realizacji zadań statutowych w roku 2017/2018 nie zmieniła się w porównaniu do roku poprzedniego.

(dowód: akta kontroli str. 293-294)

Uczniowie SOSW i MOS mieli możliwość korzystania z biblioteki szkolnej, świetlicy, pomieszczeń do nauki z niezbędnym wyposażeniem oraz zespołu urządzeń sportowych i rekreacyjnych, gabinetu profilaktyki zdrowotnej i pomieszczeń sanitarno-higienicznych i szatni, stosownie do wymogu określonego w art. 103 ust. 1 Prawa oświatowego.

(dowód: akta kontroli str. 151-152)

³⁰ Określonych w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 11 sierpnia 2017 r. w sprawie publicznych placówek oświatowo-wychowawczych (...) zapewniających opiekę i wychowanie uczniom w okresie pobierania nauki poza miejscem stałego zamieszkania (Dz. U. poz. 1606). W wyniku wykonanych prac zwiększono liczbę pokoi mieszkalnych celem ich udostępnienia dla nie więcej niż czterech wychowanków w jednym pokoju oraz przystosowano jedno z pomieszczeń do samodzielnego przygotowywania posiłków przez wychowanków (wymogi określone odpowiednio w § 26 ust. 1 i § 26 ust. 2 pkt 4 rozporządzenia).

W latach 2017-2019 na zakup wyposażenia i pomocy dydaktycznych dla szkół specjalnych wydatkowano 230,7 tys. zł³¹, z czego w 2017 r.: 99,3 tys. zł (84,3% środków zaplanowanych); w 2018 r.: 68,1 tys. zł (99,4%) i w 2019 r.: 63,2 tys. zł (96,2%).

Wykonanie planu wydatków na wyposażenie i pomoce dydaktyczne na poziomie 84,3% planu w 2017 r. wynika z niewykorzystania środków na ten cel przez SOSW. Dyrektor Szkoły zwróciła się do Zarządu Powiatu o zwiększenie planu finansowego na ww. cel w dniu 12 października 2017 r., co uzyskało akceptację Rady Powiatu na najbliższym posiedzeniu, tj. w dniu 30 listopada 2017 r. Z uwagi na kończący się rok budżetowy dyrektor SOSW dokonała jedynie zakupów możliwych do realizacji w roku 2017.

Wydatki w ww. latach dotyczyły głównie zakupu podręczników, mat edukacyjnych i ćwiczeniowych (99 tys. zł), sprzętu komputerowego (45,6 tys. zł), interaktywnych monitorów dotykowych (17,5 tys. zł), tablic multimedialnych (17,5 tys. zł), zestawu „magiczny dywan z pakietem FUN”³² (10,4 tys. zł) oraz oprogramowania³³ do prowadzenia terapii (5,2 tys. zł).

(dowód: akta kontroli str. 77-80)

11. W latach 2017-2019 w szkołach specjalnych prowadzonych przez Powiat organy zewnętrzne przeprowadziły łącznie 11 kontroli w zakresie zapewnienia uczniom bezpiecznych/higienicznych warunków pobytu, z czego dziewięć kontroli przeprowadziła Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Gorzowie Wlkp. (WSSE), jedną Państwowa Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zielonej Górze i jedną Lubuski Kurator Oświaty.

Nieprawidłowości zostały stwierdzone w przypadku dwóch kontroli przeprowadzonych przez WSSE, tj.

- w 2017 r. w SOSW – dotyczyły one niewłaściwego stanu ścian/sufitów części pomieszczeń. Wydane przez WSSE zalecenia wykonano w terminie.
- w 2019 r. w MOS – dotyczyły one niewłaściwego stanu ścian/sufitu pomieszczeń zakładu żywienia; brak właściwego zabezpieczeń okien w zmywalni, kuchni i chłodni; niepełnej realizacji procedur sanitarnych (GHP, GMP, HACAP). Wydane przez WSSE zalecenia wykonano w terminie.

(dowód: akta kontroli str. 81-105, 312-313)

Ponadto dyrektorzy SOSW i MOS przekazywali do organu prowadzącego protokoły wymagane § 3 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach podstawowych³⁴, a w przypadku stwierdzenia koniecznych do wykonania prac (SOSW) przekazywano również informację o ich wykonaniu lub konieczności zabezpieczenia środków w planie finansowym.

Zabezpieczenie potrzeb remontowych szkół opisano w pkt. 5 i 10 wystąpienia pokontrolnego.

(dowód: akta kontroli str. 295-306)

³¹ Z czego 120,3 tys. zł pokryto z dotacji budżetu państwa (dotacje z budżetu państwa opisano w pkt 6 wystąpienia pokontrolnego), a pozostałą kwotę ze środków Powiatu.

³² Zestaw interaktywny do prowadzenia zajęć rewalidacyjnych (rozwijających kreatywność, relaksacyjnych, sensoryczno-motorycznych i rozwijających funkcje poznawcze).

³³ Komunikatory: BIG Step by Step; BIG Mac; Qiktalker; All Turner II Spiner; Mam Talent.

³⁴ Dz. U. z 2003 r. Nr 6, poz. 69 ze zm.

12. Nadzór nad działalnością szkół specjalnych w zakresie spraw finansowych i administracyjnych, w tym nad prawidłowością wydatkowania środków przekazywanych tym jednostkom realizowano m.in. poprzez:

- bieżące monitorowanie³⁵ realizacji budżetu;
- spotkania Starosty bądź Naczelnika Wydziału Edukacji i Sportu z dyrektorami szkół;
- szkolenie dyrektorów z zakresu zarządzania SIO (szerzej w dalszej części wystąpienia);
- wdrożenie projektu usprawnienia systemu zarządzania oświatą – programu *Sigma Optivum* w połączeniu z programem *Optimum*, używanym przez powiatowe szkoły, co umożliwiło: konstruowanie, sprawdzanie i zatwierdzanie arkuszy organizacyjnych szkół; wgląd do informacji dotyczących całego systemu edukacji Powiatu na bardzo szczegółowym poziomie; analizę danych zarówno organizacyjnych, jak i ekonomicznych; szybki przepływ informacji; raportowanie wykonania budżetu i analizę tego wykonania; tworzenie propozycji zmian w planach finansowych i kontrolę realizacji planów finansowych poszczególnych jednostek. Przyjęte przez Powiat rozwiązanie znajduje się w *Bazie dobrych projektów Związku Powiatów Polskich*, jako przykład dobrego zarządzania oświatą.

(dowód: akta kontroli str. 312-313, 315, 456-471)

W celu zapewnienia prawidłowości danych w SIO oraz terminowości ich zamieszczania i weryfikacji, w Powiecie:

- wprowadzono pisemną procedurę³⁶, w której m.in.: określono terminy wprowadzania danych i ich przekazania wraz z raportem zbiorczym do Urzędu (wraz z wykazem uczniów, według stan na 30 września, posiadających orzeczenia); nakazano ustalenie na poziomie jednostki oświatowej osoby odpowiedzialnej za wprowadzane dane oraz weryfikację tych danych przez dyrektora szkoły; obowiązki pracownika Urzędu w zakresie weryfikacji tych danych;
- organizowano szkolenia z zakresu SIO – w 2018 r. przeprowadzono dwa takie szkolenia³⁷, a w 2019 r. – jedno³⁸. Dodatkowo, w 2019 r. Naczelnik Wydziału Edukacji i Sportu przeprowadziła w każdej placówce oświatowej szkolenie z zakresu rozróżniania sposobów zatrudniania nauczycieli, sporządzania umów i odpowiedniej kwalifikacji tych danych do SIO.

(dowód: akta kontroli str. 316-319, 380-391)

Zamieszczanie, weryfikacja i korekta danych niezbędnych do dokonania podziału części oświatowej subwencji ogólnej zawartych w zestawieniach SIO następowała

³⁵ Na podstawie comiesięcznych tzw. meldunków z realizacji wydatków poniesionych na wynagrodzenia nauczycieli, a także pozostałych pracowników.

³⁶ Pismo Starosty Zielonogórskiego z 14 grudnia 2015 r.

³⁷ W dniu 12 kwietnia 2018 r. pt. *Zmodernizowany System Informacji Oświatowej* oraz w dniach 4 i 5 września 2018 r. pt. *Zmiany w prawie oświatowym w roku szkolnym 2017/2018 w kontekście formułowania i wdrażania nowego systemu informacji oświatowej – prawne aspekty oraz praktyczna analiza dla kadry zarządzającej jednostek oświatowych oraz pracowników Starostwa Powiatowego w Zielonej Górze.*

³⁸ W dniu 15 listopada 2019 r. pt. *Wprowadzanie danych do nowego systemu Informacji Oświatowej w 2019 r. – online. Obowiązki szkół, przedszkoli i jednostek samorządu terytorialnego – warsztaty praktyczne.*

zgodnie z art. 50 ust. 1-7 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o systemie informacji oświatowej³⁹.

Od 2019 r. weryfikacja danych w SIO i ich akceptacja następowała w formie elektronicznej, tj. zgodnie z *Instrukcją potwierdzania danych w strefie dla zalogowanych*.

W jednym przypadku (w 2019 r.), w wyniku weryfikacji przez pracownika Urzędu, stwierdzono potrzebę korekty danych przedstawionych przez szkołę, tj. daty zakończenia nauki ucznia Branżowej Szkoły I stopnia. Korekta została dokonana.

(dowód: akta kontroli str. 316-317, 320-379, 392-404)

13. Powiat ani szkoły specjalne (SOSW i MOS) nie były beneficjentami środków pochodzących z Unii Europejskiej.

(dowód: akta kontroli str. 308)

14. Powiat współuczestniczył we współpracy szkół specjalnych z podmiotami zewnętrznymi. I tak, m.in. Powiat:

- finansował⁴⁰ dowóz uczniów SOSW (począwszy od IV klasy szkoły podstawowej) na zajęcia realizowane w Centrum Nauki Keplera w ramach projektu Polskie Towarzystwa Ekonomicznego. Realizacja projektu przewidziana jest do 2023 r.;
- współorganizował z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Sulechowie cykliczne (4-6 razy w roku) spotkania pedagogów szkolnych, które miały na celu m.in. wymianę doświadczeń;
- współdziałał na bieżąco z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie im. Jana Pawła II w Zielonej Górze oraz ośrodkami pomocy społecznej właściwych miejscowo dla miejsca zamieszkania wychowanków SOSW i MOS oraz, w miarę potrzeb, z kuratorami sądowymi i sądami rodzinnymi;
- współorganizował przedsięwzięcia⁴¹ inicjowane przez SOSW i MOS we współpracy z podmiotami zewnętrznymi (Gmina Sulechów, Publiczna Biblioteka w Sulechowie, Uniwersytet Zielonogórski).

Ponadto, Powiat uczestniczy we współpracy SOSW ze Stowarzyszeniem *Dlaczego nie?*, które planuje utworzyć centrum opieki dla absolwentów SOSW. Miałyby to być miejsce, w którym absolwenci SOSW mogliby zamieszkać na stałe (po opuszczeniu Ośrodka) lub doraźnie (w razie choroby rodziców/opiekunów prawnych). Według stanu na 27 kwietnia 2020 r. Stowarzyszenie dysponowało wstępnym projektem budowlanym oraz prowadziło zbiórkę środków finansowych.

(dowód: akta kontroli str. 308-310)

15. Losy absolwentów monitorują szkoły. Informacje te służą ocenie efektów pracy wychowawczo-dydaktycznej szkół i są wykorzystywane przez te jednostki do planowania i udoskonalania prowadzonych procesów edukacyjnych.

(dowód: akta kontroli str. 311)

---

³⁹ Dz. U. z 2019 r. poz. 1942, ze zm.

⁴⁰ Łączna kwota wydatków 2,3 tys. zł.

⁴¹ M.in. Lubuski Turniej Badmintona Olimpiad Specjalnych; coroczne m.in.: turnieje w piłce nożnej, pikniki rodzinne; konferencje w których uczestniczyli pedagodzy z Powiatu Zielonogórskiego i z powiatów ościennych oraz przedstawiciele Uniwersytetu Zielonogórskiego.

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

IV. Uwagi i wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag ani wniosków

V. Pozostałe informacje i pouczenia

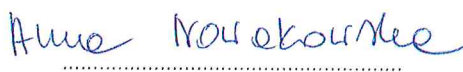
Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Zielonej Górze. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Zielona Góra, 29 maja .2020 r.

Kontroler
Anna Nowakowska
doradca ekonomiczny

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Zielonej Górze
p.o. Dyrektora
Włodzimierz Stobrawa

.....
podpis